

Politolog Oskar Krejčí: Poučení z krize a nové bezpečnostní hrozby

- CZ24 News | 23. května 2020

ČESKO: Politolog Oskar Krejčí se ve svém komentáři zamýšlí nad otázkou, jaké jsou skutečné hrozby pro Česko a Slovensko a proč mají tyto země vydávat na obranu více peněz než Rakousko.

První vlna pandemie COVID-19 v Evropě postupně opadá. To by mohlo přinést i uvolnění mysli a vytvořit prostor pro hodnocení bez emocí. Zdá se, že si Česko a Slovensko nevedly špatně. Na škále od pomyslné jedničky, kterou by mohla dostat například Čína, a pětky, kterou zatím symbolizují Spojené státy, by mohl střed Evropy dostat dvě mínus. V testu sociálně-politické odolnosti v krizi v zásadě obstál.

- **ČÍNA.** Podle serveru Worldometer připadali v Číně v neděli odpoledne na milion obyvatel 3 mrtví v důsledku onemocnění na COVID-19. Peking začínal válku proti novému koronaviru jako první, a nemohl tudíž využít ničí zkušenosti. Přesto zareagoval velice rychle a ofenzivně. Státní vedení pochopilo povahu nákazy a uzavřelo ohnisko infekce. Pozoruhodná byla mobilizace lidských i ekonomických zdrojů, pružný přechod na masovou výrobu potřebných lékařských přístrojů a zdravotnických pomůcek. I v těchto ztížených podmínkách dokázala Čína zároveň pokračovat v boji proti extrémní chudobě některých lidí a oblastí, a to včetně zajišťování podmínek pro bránění opětovného návratu chudoby. To s největší pravděpodobností potvrdí i zasedání Všečínského shromáždění lidových zástupců, které začne koncem tohoto týdne.
- **STŘEDNÍ EVROPA.** Podle serveru Worldometer připadalo v neděli odpoledne v Česku 28 mrtvých na COVID-19 na milion obyvatel, na Slovensku 5 mrtvých. Státní vedení pragmaticky přizpůsobila taktiku zahraničním zkušenostem i měnící se situaci. Pochopila, že nemůže spoléhat při rozhodování či získávání materiálu na euro-atlantická centra. V situaci, kdy EU/NATO tváří v tvář neznámému problému strnuly, začala Praha i Bratislava spoléhat na vlastní síly. Nedostatek zdravotnického materiálu v zásadě dokázaly nahradit dovozem, a to především z čínské „světové továrny“. Státy udržely přijatou strategii, a to i přes rozpory uvnitř politické elity, a na Slovensku dokonce navzdory povolební výměně vlády. Ustály tlak médií, která mimo jiné zásobovala veřejnost příběhy o možnosti nahradit dovoz svépomocí, přičemž pomíjela jak časovou náročnost testů, tak i kusový charakter či malosériovost výroby. Zatím se daří bránit dramatickému růstu nezaměstnanosti.
- Podle serveru Worldometer připadalo v neděli odpoledne ve Spojených státech 272 mrtvých na COVID-19 na milion obyvatel. Prvotní reakce federálního vedení v USA na pandemii byla defetistická, napodobovala Londýn a odmítala zkušenosti z jiných zemí; po propuknutí epidemie na domácí půdě zahájila obranu. Ta byla spojena s decentralizací opatření; ohniska nákazy zůstala otevřená. Spojené státy se postupně staly nejvýznamnějším globálním ohniskem nejen pandemie, ale také její politizace. Federální vedení z téměř všech hlavních problémů obviňuje Čínu a Světovou zdravotnickou organizaci. Propaganda Washingtonu pokročila dále ve stírání rozdílu mezi oficiální informací a konspiračními teoriemi. Pandemie odkryla sociální rozkastovanost společnosti, neúplnost oficiálních statistik. Podle oficiálních údajů činila nezaměstnanost v USA v únoru 3,5 %, ale v dubnu vyrostla na 14,7 % práce schopného obyvatelstva – s výhledem na další růst do rekordních výšin. Požadavek ukončení karantény a otevírání ekonomiky Bílý dům podřizuje daleko více potřebám listopadových prezidentských voleb než zdravotnímu stavu společnosti.

Ekonomické otazníky

Celá řada západoevropských zemí vykazuje z hlediska úmrtnosti horší výsledky v boji s koronavirem COVID-19 než USA – například Velká Británie 508; naopak Rusko 18. To naznačuje, že v boji proti globální pandemii klíčovou roli sehraává stát se svojí suverenitou, jím zvolená strategie a schopnost mobilizovat zdroje. Na tom nic nezměnila rostoucí hustota globálních komunikací i schopnost koncentrovat zkušenosti a distribuovat poznatky pomocí center, jako je Světová zdravotnická organizace. I když Česko a Slovensko v zásadě obstály, delší trvání karantény by ukázalo na velký problém s potravinovou soběstačností – spoléhat na eurounijní dobrodiní je hazard.

V příštích měsících se ukáže ještě jedna výhoda Pekingu: jeho obrovské finanční a zlaté rezervy umožňují uvolňovat prostředky do ekonomiky bez rizika nezvládnuté inflace. I v tom je však Čína těžko napodobitelná. Strach z COVID-19 vytvořil atmosféru, kde je možné téměř vše. V této situaci se například předvolební boj v USA změnil na kongresové orgie fiskální neodpovědnosti. A zdá se, že tato choroba je nakažlivější než nový koronavirus. Západní kvantitativní uvolňování – což je eufemismus pro emisi peněz krytých pouhou konvencí – už brzy uvolní stavidla inflaci, a to především u zboží denní spotřeby. Bude zajímavé sledovat nový zátěžový test pro USA i dolarizovanou globální ekonomiku v situaci, kdy nárůst nedůvěry v hospodářskou výkonnost zkomplikuje tradiční přelévání nadbytečných peněz do nákupu akcií s neurčitou hodnotou. Zvlášť zajímavá bude na konci roku situace na trhu s „papírovým zlatem“, kdy se na burzách obchoduje nikoliv se zlatým kovem, ale papírky slibujícími neexistující zlatý kov. Přitom právě „papírové zlato“ pomáhá udržet cenu reálného zlata ve vztahu k dolaru na relativně nízké úrovni.

Poučení z krize

Otázka dneška zní: je pravděpodobnější, že na Prahu a Bratislavu zaútočí kozáci a vojáci Mistra Sun, nebo nějaký nový koronavirus? Jaká je skutečná hierarchie hrozeb, kterých by se mělo bát Česko a Slovensko? Ve vědeckých prognózách se obraz budoucnosti zjevuje jako pravděpodobnostní alternativy. Ovšem také intuice bez věcné analýzy může mnoho napovědět. Bez ohledu na kolísavé názory premiéra či některého z ministrů, strategická rozhodovací vrstva má řadu let strnulý názor. Proto je úřední odpověď jasná. *Bezpečnostní strategie ČR* z roku 2015 v přehledu hrozeb uvádí „pohromy přírodního a antropogenního původu a jiné mimořádné události“ na posledním, jedenáctém místě. Chápe, že „pravděpodobnost přímého ohrožení území ČR masivním vojenským útokem je nízká“, ovšem tvrdí, že Česká republika „jako zodpovědný člen mezinárodních organizací zahrnuje mezi relevantní bezpečnostní hrozby i takové, které nemají přímý dopad na její bezpečnost, ale ohrožují její spojení“.

V reálném životě se za dobu členství Česka v Severoatlantické alianci „ohrožení spojení“ projevilo jako útok nejmenších členských států NATO na Jugoslávii, Afganistán, Irák a Libyi – tedy akce, které nejenže nesouvisejí s národními zájmy Česka či Slovenska, ale v případě bombardování Srbska a odtržení Kosova jsou s nimi v přímém rozporu. V paranoidním obrazu světa, který sdílí velká část washingtonské politické elity, nejdůležitějšího spojení Prahy a Bratislavy, je prvořadou hrozbou pro svět Peking a hned po něm Moskva. Nákup zbytečných zbraní, který provedla slovenská vláda a na jehož uskutečnění vzdor pandemii přísahá ta česká, ukazuje, že některé střeoevropské státy jsou ochotné zapojit se do jakéhokoliv washingtonského dobrodružství. Loňský podíl nákupu nové techniky nebyl na vojenských výdajích Bratislavy podle zdrojů z centrály NATO na požadované úrovni 20 % – vyšplhal se na 41,7 %. Poučením by mělo být, že tento pokus vlády SMER získat si přízeň nejmenované ambasády se ve volbách ukázal jako naivní.

Podle *Obranné strategie ČR* z roku 2017 „bude Česká republika, v souladu se závěry summitu NATO ve Walesu v roce 2014, usilovat v horizontu 10 let o přiblížení se k hranici výdajů na obranu ve výši 2 % HDP“. Pravdou je, že v uplynulém období došlo v Česku a na Slovensku ve vztahu k hrubému domácímu produktu ke snížení vojenských výdajů. To souvisí především se skutečností, že armády těchto států přestaly být svébytnými bojovými uskupeními schopnými samostatně vést moderní válku. Ekonomická i vojenská nesmyslnost požadavku vojenských výdajů na úrovni 2 % HDP je dána tím, že nebere ohled na splnitelné úkoly armády, povahu vnějšího nebezpečí a na možnosti rozumné diplomacie. Reálné potřeby obrany může přiblížit porovnání s některými evropskými zeměmi. Stačí nahlédnout do tabulek Stockholmského institutu pro výzkum míru. Vyplývá z nich, že evropské státy, které vyhlásily neutralitu, vynakládají na obranu menší díl hrubého domácího produktu, než slibuje Praha a Bratislava. Nachází se snad Rakousko v jiné střední Evropě než Česko a Slovensko?

Vojenské výdaje jako procento HDP

stát	1999 (přijetí ČR do NATO)	2004 (přijetí SR do NATO)	2019
Česko	1,9	1,7	1,2
Slovensko	1,6	1,7	1,8
Rakousko	1,0	0,9	0,7
Švýcarsko	1,1	0,9	0,7
Švédsko	1,9	1,4	1,1
Finsko	1,2	1,5	1,5

Zdroj: [SIPRI](#)

casopisargument.cz

Řečeno jinak, členství v NATO by mělo v budoucnu znamenat:

- Větší výdaje na takzvanou obranu při nesprávném vymezení pořadí velikosti hrozeb.
- Větší bezpečnostní riziko pro Česko a Slovensko. Nejde jen o to, že aktivity NATO často neodpovídají jejich národním zájmům. Z Česka i Slovenska se zcela zbytečně stávají cíle nejen pro islámské teroristy, ale i pro ruské rakety.

Už před pandemií někteří čeští politici a úředníci, snad vedeni vidinou zisku, pochopili, že struktura státních hmotných rezerv je z hlediska reálných hrozeb nesmyslná. Tehdy zahájenou diskusi o odprodeji kovů ale nedoprovázelo rozhodnutí o nákupu zdravotního materiálu využitelného v boji proti skutečným hrozbám. Byla promeškána příležitost. To vše se paradoxně děje v době, kdy tolik potřebný zápas s klimatickými změnami a znečištěním životního prostředí se v Bruselu mění na nebezpečné podnikatelské náboženství.

* * *

Pandemie ukázala, že reálná hierarchie hrozeb Česku a Slovensku je na hony vzdálená jak oficiálním doktrínám a strategiím, tak i propagandě. Ukončování první fáze útoku nového koronaviru však někteří politici a novináři vnímají jako příležitost přejít do protiútku a varovat svět před nebezpečím z východu. Snaha zamknout společnost do šedivého veřejnoprávního vězení plného samotek vybavených jen a pouze Českou televizí naráží, alespoň zatím, na nepochopení veřejnosti. Noví hrdinové, které reprezentuje tragikomické trio pražských konšelů, ale nepropadají beznaději. A tak nepřetržité vlnky směšných kampaní ricinového typu jsou za burácivé podpory režimních médií

měněny na tsunami, které dokáže zakrýt reálné problémy.

Většina těch, kdo současnou politiku a propagandu kritizují, se nechce stavět proti Západu. Jde o to ukázat, že současná politika Západu je v rozporu s jeho skutečnými zájmy. Vždyť je to tak prosté: nepodněcovat nenávist mezi státy, nezvyšovat nebezpečí války, neutrácet zbytečně peníze, které v době koronavirové chybí jinde. Přání, aby to pochopili nejvlivnější západní státníci a novináři, však vyvolává tísnivý pocit beznaděje.